

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdržení pro
integraci a migraci
PORADNA PRO UPŘESŤOVÁNÍ

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bulletin Sdružení pro integraci a migraci

1/2011

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou již druhé číslo bulletinu, vydávaného Sdružením pro integraci a migraci, v němž přinášíme informace o cizincích a cizinkách na trhu práce z pohledu nevládní organizace.

V minulém bulletinu jsme Vás informovali o činnosti naší organizace, o poskytovaných službách a o projektu „Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice“, který v současné době realizujeme ve spolupráci se zahraničními partnery z Rakouska a Portugalska. Rádi bychom Vás tak prostřednictvím tohoto čísla bulletinu seznámili s aktivitami posledních měsíců a novinkami, které v rámci projektu a činnosti sdružení připravujeme.

POZVÁNKA – KULATÝ STŮL

V první řadě Vás srdečně zveme na setkání u kulatého stolu, který se uskuteční dne **20. září 2011** od **9,00h** v prostorách **Domu národnostních menšin**, na Praze 2, Vocelova 602/3.

Setkání se zaměřuje na téma „**Možnosti spolupráce neziskových organizací a úřadů práce v procesu integrace cizinců na trhu práce v ČR**“ a bude příležitostí společně pohovořit o tématu spolupráce NNO a státních úřadů za přítomnosti zahraničních hostů z rakouské organizace Zentrum für MigrantInnen Tirol (ZeMIT) a představitelů orgánů státní správy a samosprávy.

Zájemci o účast na kulatém stolu prosím kontaktujte Evu Valentovou na valentova@refug.cz

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Sdružení pro integraci a migraci si Vás dovoluje pozvat
na kulatý stůl na téma

**MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE NEZISKOVÉHO SEKTORU
A ÚŘADŮ PRÁCE V PROCESU INTEGRACE CIZINCŮ
NA TRHU PRÁCE V ČR**

úterý 20. září 2011, 9:00 – 12:00 h

Dům národnostních menšin

Vocelova 3, Praha 2

za účasti zástupců rakouské partnerské organizace Zentrum für MigrantInnen Tirol a představitelů orgánů státní správy a samosprávy

PROGRAM

1. Úvodní slovo – Mgr. Jakub Štědroň, DNM, Magda Faltová, ředitelka SIMI
2. Představení činnosti organizace Zentrum für MigrantInnen Tirol
3. Zhodnocení současného stavu v České republice
4. Nastínění situace v Rakousku z pohledu neziskové organizace
5. Diskuse k tématu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdrúžení pro
integraci a migraci
POŘADNA PRO UPŘEDLÝV

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST

www.esfcr.cz

Bulletin Sdružení pro integraci a migraci

1/2011

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Novinky projektu Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

V rámci projektu jsme úspěšně začali s poskytováním bezplatného právního a sociálního poradenství cizincům, zaměřeným výhradně na trh práce a navázali jsme spolupráci s řadou nových klientů a klientek.

V březnu 2011 jsme také zrealizovali úvodní seminář pro naše zahraniční partnery v projektu, během něhož došlo k vzájemnému poznání organizací a k výměně základních informací a zkušeností z oblasti sociální integrace pracovních migrantů. Dále jsme seznámili hosty s českou realitou v oblasti zahraniční zaměstnanosti prostřednictvím tzv. studijních návštěv některých relevantních institucí. Proběhla tak setkání s předními zástupci Odboru azylové a migrační politiky MV ČR, dále Sekce realizace služeb zaměstnanosti MPSV ČR a Odboru trhu práce Úřadu práce hl. m. Prahy.

Dokument vznikl v rámci projektu "Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice", financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, v prioritní ose Mezinárodní spolupráce. Projekt realizuje Sdružení pro integraci a migraci ve spolupráci s portugalskou organizací Solidariedade Imigrante a rakouskou organizací Zentrum für MigrantInnen Tirol (ZeMiT).

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Koncem května jsme pak uspořádali i seminář určený výhradně pro cizince a cizinky. Setkal se s velkým zájmem a jeho kapacita byla plně obsazena. Seminář se uskutečnil v prostorách společnosti YMCA v Praze a byl věnován legislativnímu rámci, ale i praktickému postupu při sjednání pracovního povolení, spolupráce s úřady práce a jednotlivým oblastem zákoníku práce. Zaměřili jsme se i na téma živnostenského podnikání cizinců a na praktické nácviky přípravy životopisu, účasti na pracovním pohovoru či tvorby motivačního dopisu.

V rámci projektu vznikl také leták s informacemi o zaměstnání a podnikání pro cizince v ČR, který se zabývá zejména otázkami spojenými s pracovním povolením. Tento leták Vám byl v elektronické či fyzické podobě také v druhé polovině srpna rozeslán. Leták je dále dostupný na: http://www.migrace.com/docs/120213_simi_letak_pracovni_cj.pdf

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bulletin Sdružení pro integraci a migraci

1/2011

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

V rámci projektu připravujeme

Kromě výše vzpomínaného kulatého stolu, jenž je součástí čtyřdenní stáže rakouských partnerů v Praze, SIMI chystá na podzim především **speciální informační kampaň** adresovanou ženám cizinkám pracujícím v českých domácnostech. Prostřednictvím distribuce letáků se budeme snažit o to, aby tyto ženy objevily a následně využily naše bezplatné služby, které by jim mohly usnadnit život a práci v České republice. Téma domácí práce jsme se snažili dostat do povědomí širší veřejnosti již začátkem léta, kdy jsme naše aktivity v této oblasti medializovali při příležitosti přijetí historicky vůbec první mezinárodní úmluvy, upravující minimální standardy pro pracovní podmínky domácích pracovníků. Konkrétně se jedná o Úmluvu MOP o důstojné práci domácích pracovníků, která z našeho pohledu představuje velký posun vpřed v zajišťování rovných pracovních práv dané skupině pracovníků a pracovníků. Více k tématu se dočtete v další části tohoto bulletinu.

V neposlední řadě chystáme velmi zajímavý točený dokument o pracovních migrantech v České republice, který Vám ale podrobněji představíme až příště.

Pro více informací k pořádanému kulatému stolu a ostatním aktivitám nás neváhejte kontaktovat:

Sdružení pro integraci a migraci, o.s.

Senovážná 2, 110 00 Praha 1

tel.: 224 224 379 fax.: 224 239 455

email: poradna@refug.cz

www.uprchlici.cz

www.migrace.com

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Novinky z oblasti zahraniční spolupráce

Nová partnerská spolupráce s neziskovou organizací ComuniDária

Koncem jara 2011 SIMI navázalo novou partnerskou spolupráci s portugalskou neziskovkou CominiDária, která se obdobně jako SIMI v ČR angažuje v boji za rovná práva cizinců v Portugalsku. ComuniDária se v rámci svých projektů výrazně zaměřuje na práci s cizinkami pracujícími v domácnostech a úklidových firmách.

Spolupráce bude proto využito zejména v oblasti **pracovních podmínek cizinek pracujících v domácnostech**, s níž má ComuniDária bohaté zkušenosti. Za účelem bezprostřední výměny informací mezi novými partnery se připravuje návštěva zástupců SIMI v partnerské organizaci během jejich krátkodobé stáže v Lisabonu, která se zde uskuteční začátkem října 2011.

ComuniDária realizuje v současnosti mj. **tyto projekty:**

PLNÉ OBČANSTVÍ – Projekt vznikl z potřeby řešit integraci žen migrantek, které jsou vystavovány specifickým formám diskriminace (z důvodu pohlaví, věku, sociálního postavení). Diskriminace této skupiny je patrná v základních oblastech života jako např. v zaměstnání, v přístupu ke zdravotní péči či vzdělání a další. Kromě právního poradenství ComuniDária v tomto projektu poskytuje také psychologickou, socio-ekonomickou a pracovní intervenci a asistenci v

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdrúžení pro
integraci a migraci
FORAZNA PRO UPRCENÍ

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST

www.esfcr.cz

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

oblasti vzdělávání.

PREVENCE – Projekt zahrnuje distribuci prezervativů a letáků s informacemi o sexuálním zdraví a přístupu legálních i nelegálních migrantů ke zdravotní péči v Portugalsku.

PSYCHOTERAPIE NENÍ LUXUS – Práce s ženami, které se dostanou do složitých životních situací – domácí násilí, zneužívání v práci, společenská izolovanost, rodinné problémy.

TY POTŘEBUJEŠ MĚ, JÁ POTŘEBUJI TEBE – Podpora informovanosti a povědomí zaměstnankyň a zaměstnavatelů o právech a povinnostech v sektoru domácí práce. Těžiskem projektu je boj proti vykořisťování v oblasti práce v domácnosti a dále v odvětvích, kde pracují převážně ženy.

ComuniDária se také zasazuje za změnu legislativy (specifické pro Portugalsko), která upravuje pracovní právní vztahy pro práci v domácnosti, přitom však samotný zákon jednoznačně staví domácí pracovníky a pracovnice do znevýhodněného postavení ve srovnání s pracovníky, jejichž pracovní právní vztahy upravuje zákoník práce. V rámci tohoto projektu vznikl samostatný web s užitečnými informacemi a diskusními tématy – www.dosomething.pt

Aktuální témata v oblasti pracovní migrace

SIMI pravidelně sleduje vývoj situace cizinců ze třetích zemí na českém trhu práce. Následujícím komentářem se vedoucí sociálního oddělení Pavel Duba zamýšlí nad dopadem nedávných masových kontrol nelegálního zaměstnávání na tuto cílovou skupinu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdržení pro
integraci a migraci
PORADNA PRO UPŘEDLÉV

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Nelegální zaměstnávání cizinců z třetích zemí v ČR

Konec měsíce června a červenec se na trhu práce v České republice nesl ve zvýšené kontrole nelegálního zaměstnávání ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí, a to jak nelegálního zaměstnávání cizinců, tak občanů ČR. Přísnější kontroly zaměřené na potírání práce načerno mají zabránit tomu, aby sociální, zdravotní a daňový systém přicházel o peníze. Nelegální zaměstnanci ani jejich zaměstnavatelé totiž neplatí odvody a šedá ekonomika pak přináší další druhotné škody – například v kombinaci se zneužíváním systému státní sociální podpory. Z hlediska státního rozpočtu se ekonomické následky nelegálního zaměstnávání výrazně liší v závislosti na státní příslušnosti narušitelů zákona. V případě občanů ČR a občanů dalších zemí EU je často spojeno s čerpáním dalších sociálních transferů, v případě cizinců ze třetích zemí se zneužívání sociálního systému takřka nevyskytuje.

Jaké jsou první výsledky zveřejněné MPSV? V rámci celé České republiky bylo v období od 1. do 13. června zahájeno 2948 koordinovaných kontrol. Kontrolní skupiny odhalily celkem ve 348 případech výkon nelegální práce občanů ČR, ve 124 případech byla odhalena nelegální práce cizinců. Oblastmi, na které se kontrola primárně zaměřila, byly pohostinství a ubytovací služby, kde je nelegální zaměstnávání obecně více rozšířeno než v jiných sektorech. Můžeme spekulovat, zda je to hodně či málo, je však na místě říct, že potírání práce načerno je krok správným směrem – jak pro stát, tak pro pracovníky. Nutno dodat, že je nezbytné propojit ho s další agendou – v případě cizinců pak zejména s jasnou a konzistentní politikou pracovní migrace. V případě nelegálního zaměstnávání cizinců je na místě rozlišovat mezi cizinci z členských zemí EU a cizinců z třetích zemí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdružení pro
integraci a migraci
FORAŽKA PRO UPRCELE

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST

www.esfcr.cz

Bulletin Sdružení pro integraci a migraci

1/2011

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Cizinci ze zemí EU mohou čerpat výhody sociálního systému v obdobné míře jako občané ČR a jejich přístup k získání pracovního povolení je snazší než u cizinců z třetích zemí. U cizinců z třetích zemí je navíc účel jejich pobytu vázán na existenci zaměstnání, občané ČR a zemí EU mohou zůstat na území republiky i po odhalení nelegálního zaměstnání. Vzhledem k legislativě ve vztahu k pobytu cizinců na území ČR jsou tedy cizinci z třetích zemí častěji obětí porušování práv a bezpečnostních předpisů, protože jsou snadno vyměnitelní a mají podstatně méně možností dovolávat se svých práv. Snaha o zlepšení tohoto stavu by měla vyplývat nejen ze zájmu o zlepšení bezprávné situace těchto lidí, ale i ze zájmu společnosti o kvalitnější služby a výrobky či o zamezení ekonomickým ztrátám.

Realitou současného trhu práce je rovněž pokračující hospodářská stagnace, která se projevuje menší nabídkou pracovních míst v oborech, kde české firmy primárně zaměstnávají cizince, protože na danou pozici neseženou české pracovníky. První půlrok tohoto roku se nesl ve zvýšení počtu cizinců, kteří se vrátili do svých zemí – mluvíme o zemích bližších a takových, kde politické podmínky umožňují návrat (Ukrajina, Slovensko, Polsko). Pak jsou ale migranti ze vzdálenějších zemí, ze zemí které nejsou demokratické, nebo migranti, kteří se na vysněnou cestu do Evropy maximálně zadlužili (Vietnam, Mongolsko, Bělorusko, země Afriky). V takových případech často volí nelegální setrvání v ČR s vidinou získání jakékoliv další práce v budoucnu. Jejich práva a nízkonákladovost jejich pracovní síly se ještě výrazně zmenší, jsou nejzranitelnější skupinou na trhu práce. Jsou v situaci, kdy rádi přijmou nelegální práci, bez smlouvy a pojištění, s desítkami hodin přesčasů a bez ochranných pomůcek a navíc bez jistoty obdržení mzdy. MPSV nyní připravuje právní úpravu, která by měla výrazně zpřísnit sankce firmám za zaměstnávání „načerno“ (pokuta až pět milionů korun).

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Tato úprava bude navíc obsahovat povinnost zaměstnavatelů hlásit úřadům přijetí cizince ze země mimo EU a uchovávat na jeho pracovišti kopie dokladů jako důkaz, že člověk není zaměstnán nelegálně. Vzhledem ke stávajícím zkušenostem v České republice se dá předpokládat, že odhalených firem bude minimum a ti, kdo zůstanou v šedé zóně, budou zase jenom migranti.

Zkušenosti ze zemí EU ukazují, že pouhá represe při postupu proti nelegálnímu zaměstnávání nezabírá a aktivity státu v této oblasti jsou efektivní jen tehdy, když obsahují i prvky prevence. A to buď motivací samotných cizinců k odhalování firem, které okrádají státní kasu a často i je samotné, nebo vlnami regularizace nelegálních pracovníků, kteří se pak snáze integrují na otevřený trh práce. Jaká bude konečná podoba navrhované legislativy, se můžeme jen domnívat, nicméně nadále budou platit dvě fakta. Část českých firem ve vybraných oblastech se neobejde bez práce migrantů z třetích zemí. Druhým faktem je, že jsou to právě tito pracovníci, kteří tahají (a patrně budou tahat) za kratší konec provazu.

Pracovat v domácnosti znamená mít stejná práva jako ostatní pracující

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdrúžení pro
integraci a migraci
PORADNA PRO UPŘEDLÉV

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bulletin Sdrúžení pro integraci a migraci

1/2011

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Občanská hnutí po celém světě vítají novou Úmluvu Mezinárodní organizace práce o důstojné práci domácích pracovníků, kterou se poprvé v historii přiznávají této kategorii rovná práva, jakých požívají ostatní pracovníci na základě národních právních úprav. Z pozice lidskoprávní organizace Sdrúžení pro integraci a migraci shledává Úmluvu MOP jako zásadní krok vpřed při řešení diskriminace a nedostatku pracovněprávní ochrany žen a přistěhovalců. Následuje náš zkrácený komentář k této významné události spolu s reakcí ředitele partnerské organizace Solidariedade Imigrante z Portugalska

Práce v domácnosti (hospodyně, ošetřovatelka, uklízečka) je vykonávána převážně ženami a všude na světě je spojována s neuznáváním a nedodržováním jejich základních práv. V mnoha zemích, mezi něž patří například Portugalsko a Španělsko, se k této práci váže specifická právní úprava pracovně-právních vztahů, která staví osoby pracující v sektoru domácí práce do znevýhodněné pozice zaměstnanců druhé kategorie. Nová Úmluva MOP má vést ke změně, když spolu s navazujícím doporučením přisuzuje pracovníkům v tomto sektoru rovnocenná práva jako ostatním pracujícím, zejména pokud se jedná o zakotvení pracovní doby, minimální mzdy, přesčasů, denní a týdenní doby odpočinku, sociálního zabezpečení a otázek týkajících se mateřství.

Přestože Česká republika nevyčleňuje, na rozdíl od jiných zemích, pracovníky v domácnostech do režimu speciální pracovně-právní legislativy a jejich pracovní práva tedy upravuje zákoník práce stejně jako u jiných zaměstnanců, v praxi je ovšem práce v domácnosti spojována s řadou problémů diskriminačního rázu. Ať již se jedná o nedodržování pracovní doby, nízké mzdy či jejich neproplácení, nedostatek odpočinku, nedostatečná informovanost o ochraně zdraví na pracovišti, okamžitá ztráta zaměstnání v případě nemoci či těhotenství, sexuální obtěžování a

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdržení pro
integraci a migraci
PORADNA PRO UPŘEDLÉV

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

další. V českém prostředí může být situace ženy pracující v domácnosti mnohdy velice složitá. Zejména pokud se tato žena nachází na území ČR bez oprávnění k pobytu na území ČR, vystavuje se riziku vyhoštění ze země. Ženy v neregulárním postavení se stávají o to zranitelnější, že zaměstnavatelé mají vůči nim efektivní nástroj vydírání.

Za zmínku proto stojí například článek 21e Úmluvy, který by byl v případě ratifikace Úmluvy v českém právním prostředí porušován. Uvedený článek stanovuje, že "je třeba zajistit, aby pracovníci v domácnosti měli možnost využít mechanismy stížnosti, měli možnost podávat opravné prostředky v civilních i trestních záležitostech, a to jak v době pracovního poměru, tak po jeho ukončení a bez ohledu, na to zda již opustili zemi." Navíc podle slov generálního ředitele MOP jsou v Úmluvě poprvé v historii aplikována pravidla MOP i na sektor neformální ekonomiky, kam výkon domácí práce běžně spadá.

Timóteo Macedo, ředitel největšího občanského sdružení imigrantů v Portugalsku, který situaci v České republice dobře zná, k problematice zaměstnávání cizinců v ČR v návaznosti na nově přijatou Úmluvu dodává: „Ve vztahu k zaměstnávání migrantů je fundamentálním postoj české společnosti k hodnotě práce, kterou osoba v České republice vykonala. Ta se nemění v závislosti na stavu regularity či neregularity pobytu osoby, která ji vykonala, poněvadž zaměstnavateli zůstává zisk bez ohledu na oprávněnost pobytu jeho zaměstnance. Česká republika by se měla zaručit za to, že jakýkoli pracovník má právo dožadovat se svých práv za práci, kterou vykonal. Případná neexistence oprávnění k pobytu nijak nedevaluje hodnotu lidské práce.“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

sdrúžení pro
integraci a migraci
FORADNA PRO ÚPŘEHLIVY

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Bulletin Sdružení pro integraci a migraci

1/2011

Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice

Celé znění Úmluvy o důstojné práci domácích pracovníků spolu s doporučeními je k dispozici na:

http://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/100thSession/reports/provisional-records/WCMS_157835/lang--en/index.htm

Celé znění tiskové zprávy SIMI k této problematice naleznete na:

<http://www.uprchlici.cz/cs/aktivity/pracovni-migrace.html>